

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

w sprawie zażalenia podpułkownika X. Y.

na postanowienie prokuratora Prokuratury Okręgowej w Krakowie z dnia 20 czerwca 2023 r. o odmowie wszczęcia śledztwa, sygn. akt [...],

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 18 lutego 2025 r.

wniosku podpułkownik X.1 Y.1 sędzi Wojskowego Sądu Garnizonowego w Poznaniu delegowanej do Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu,

o wyłączenie jej od udziału w sprawie

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 20 czerwca 2023 r., sygn. akt [...], prokurator Prokuratury Okręgowej w Krakowie odmówił wszczęcia śledztwa w sprawie:

1. przekroczenia w nieustalonym okresie nie później niż do dnia 15 grudnia 2022 roku w G. uprawnień rzecznika dyscyplinarnego sędziów sądów wojskowych poprzez podjęcie, w toku prowadzonego postępowania dyscyplinarnego, niewłaściwej decyzji merytorycznej, nieznajdującej uzasadnienia w stanie faktycznym i prawnym, a w konsekwencji

nieuprawnionego przedstawienia zarzutu popełnienia deliktu dyscyplinarnego sędziemu X. Y. w postaci niewłaściwego wykonywania obowiązków sędziego Wojskowego Sadu Garnizonowego w Olsztynie w sprawach o sygnaturach Sg. 15/21, Sg. 36/21, Sg 2/22, Sg 21/22 oraz Kp 10/22, czym działano na szkodę interesu prywatnego X. Y., tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. – wobec braku danych dostatecznie uzasadniających popełnienie czynu;

2. niedopełnienia obowiązków w nieustalonym okresie nie później niż do dnia 15 grudnia 2022 roku w G. przez rzecznika dyscyplinarnego – ustalonego sędziego Wojskowego Sądu Garnizonowego w Gdyni poprzez zaniechanie podjęcia stosownych działań nałożonych na niego przepisami prawa, z uwagi na własne korzyści osobiste i majątkowe oraz innych osób, skutkujących brakiem należytej reakcji na nieprawidłowości w zakresie finansów publicznych, czym działano na szkodę interesu publicznego, tj. o przestępstwo z art. 231 § 2 k.k. – wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu.

Postanowienie to zaskarżone zostało zażaleniem złożonym przez X. Y., a sprawa zawisła przez Wojskowym Sądem Okręgowym w Warszawie. Postanowieniami z dnia 18 sierpnia 2023 r. i 30 sierpnia 2023 r. od udziału w tej sprawie zostali kolejno wyłączeni sędziowie WSO w Warszawie P.R. i A.K. Postanowieniem z dnia 8 września 2023 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie uznał się za niewłaściwy do rozpoznania zażalenia i przekazał sprawę Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w Poznaniu. Sprawa w ostatnim z wymienionych Sądów została zarejestrowana pod sygnaturą Kp 57/23. Orzeczeniem z dnia 17 listopada 2023 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w Poznaniu zwrócił się do Sądu Najwyższego o przekazanie opisanej sprawy, stosownie do art. 37 k.p.k., do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości. W uzasadnieniu podano, że jest to kolejna sprawa, w której jako strona występuje ppłk X. Y., rozpoznawana przez WSO w Poznaniu, przy czym wielu sędziów tego Sądu składało wnioski o wyłączenie ich od udziału w poszczególnych sprawach. Wniosków takich nie składali jedynie Prezes tego Sądu i

jego Zastępcą. Jednakże w związku z wyrokiem Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego oraz decyzją Ministra Sprawiedliwości, z dniem 1 czerwca 2023 r. ppłk X. Y. został przeniesiony do Wojskowego Sądu Garnizonowego w Poznaniu, wobec czego Prezes WSO stał się przełożonym tego sędziego. W ocenie Sądu okoliczność ta oraz fakt, że stronami sporu są sędziowie orzekający w sądach z terenu właściwości WSO w Poznaniu, WSO i WSG w Poznaniu mieszczą się w tym samym budynku, a sędziowie stykają się ze sobą na szkoleniach, może wzbudzać uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziów rozpoznających sprawę, a prezesom sądu „utrudnić prawidłowe wywiązywanie się (...) z roli przełożonych służbowych”. W tej sytuacji, przewidując nadto możliwość złożenia kolejnych wniosków o wyłączenie, dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, którym byłby sąd powszechny.

Postanowieniem z dnia 13 grudnia 2023 r., I KO 104/23, Sąd Najwyższy nie uwzględnił wystąpienia o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości.

W toku dalszego postępowania przed Wojskowym Sądem Okręgowy w Poznaniu sędziowie, którym przedzielano sprawę do rozpoznania, wkładali wnioski o ich wyłączenie od udziału w sprawie i wnioski te były uwzględniane. Kolejno wyłączeni zostali płk M.M., płk P.N., płk B.S., płk P.K., płk D.B., płk Z.S., płk P.T. oraz płk A.C., przy czym w ostatnim wypadku orzeczenie zostało wydane przez Sąd Najwyższy wobec niemożności utworzenia składu w Wojskowym Sądzie Okręgowym w Poznaniu.

Postanowieniem z dnia 4 lipca 2024 r., I KO 57/24, Sąd Najwyższy przekazał sprawę Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w Warszawie, ponieważ wszyscy sędziowie Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu zostali wyłączeni od jej rozpoznania.

W związku z żądaniami poszczególnych sędziów Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie, domagającymi się wyłączenia ich od udziału w sprawie, Sąd Najwyższy, postanowieniem z dnia 3 grudnia 2024 r., I KO 120/24, wyłączył

imiennie wskazanych sędziów tego Sądu i sprawę przekazał do rozpoznania Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w Poznaniu.

Postanowieniem z dnia 20 grudnia 2024 r. wyłączono od udziału w sprawie ppłk P.S., a sprawę przydzielono sędzi Wojskowego Sądu Garnizonowego w Poznaniu ppłk X.1 Y.1 delegowanej do Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu. W dniu 9 stycznia 2025 r. złożyła ona wniosek o wyłączenie jej od rozpoznania zażalenia wskazując, że z ppłk X. Y. orzeka w Wojskowym Sądzie Garnizonowym w Poznaniu, w którym orzeka łącznie czterech sędziów „co powoduje, że kontakty (...) są bardzo nasilone zarówno na gruncie towarzyskim, jak i służbowym”. Jak się wydaje, ilustracją charakteru owych kontaktów towarzyskich ma być wskazanie, że oboje uczestniczą w szkoleniach oraz spotkaniach towarzyskich „w ramach organizowanych imprez”. We wniosku podano również, że sędzia ze spotkań służbowych i towarzyskich zna również ppłk A.W.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 42 § 4 k.p.k. w przedmiocie żądania wyłączenia od udziału w sprawie, o którym mowa w art. 41 § 1 k.p.k., orzeka sąd, przed którym toczy się postępowanie. Jednakże z art. 41 § 4 zdanie drugie k.p.k. wynika, że w razie niemożności utworzenia składu sądu, w kwestii wyłączenia orzeka sąd wyższego rzędu. Porównanie treści zapadłych orzeczeń o wyłączeniu poszczególnych sędziów z nadesłaną do Sądu Najwyższego przez Prezesa Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu listą sędziów orzekających w tym Sądzie prowadzi do wniosku, że nie można utworzyć składu, który mógłby rozpoznać wniosek sędzi ppłk X.1 Y.1, co przesądziło o właściwości Sądu Najwyższego.

Stosownie do art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Regularność kontaktów zawodowych sędziego i uczestnika postępowania, niezależnie od ich charakteru oraz możliwości wpływu na procedowanie lub orzekanie, wywoływać może zarówno w opinii stron postępowania, jak i opinii publicznej wątpliwości, a nawet przekonanie o niezdolności sądu właściwego do bezstronnego postępowania w sprawie. Jednak,

podobnie jak w przypadku relacji czysto prywatnych, dla wyłączenia sędziego konieczne jest przeanalizowanie rodzaju, charakteru tych kontaktów i stopnia ich zażyłości oraz wskazanie konkretnych okoliczności, które uzasadniają wątpliwości co do bezstronności sędziego w danej sprawie [zob. J. Kosonoga (w:) Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1- 166, (redakcja naukowa: R.A. Stefański i S. Zabłocki), Warszawa 2017, s. 598, teza 39].

Argumentacja wniosku sędzi ppłk X.1 Y.1 nie pozwala na przyjęcie, że przywołane w nim okoliczności wywołują uzasadnioną wątpliwość co do jej bezstronności.

Po pierwsze, wątpliwości tych nie uzasadnia relacja służbowa związana ze wspólnym orzekaniem z ppłk X. Y. w Wojskowym Sądzie Garnizonowym w Poznaniu, zwłaszcza w sytuacji, w której sędzia od dnia 21 czerwca 2024 r. oddelegowana jest do orzekania w Wojskowym Sądzie Okręgowym w Poznaniu, w którym X. Y. nie orzeka. Relacja ta przecież nie wyklucza udziału sędzi w składach Wojskowego Sądu Okręgowego działającego jako sąd odwoławczy dla wojskowych sądów garnizonowych, o ile ograniczenie nie wynika z treści delegacji.

Po drugie, argumentacja związana z relacjami towarzyskimi nie wskazuje ani na szczególną zażyłość między sędzią a uczestnikami postępowania, ani na szczególne okoliczności związane z kontaktami towarzyskimi, które zwłaszcza w odbiorze zewnętrznym wywoływałyby wątpliwości co do zdolności sędziego do bezstronnego orzekania. Przyjęcie, że wystarczającym powodem do wyłączenia sędziego jest utrzymywanie kontaktów towarzyskich z innymi sędziami podczas szkoleń i związanych z nimi spotkań towarzyskich, doprowadziłoby w istocie do paraliżu wymiaru sprawiedliwości.

Po trzecie, wreszcie, nie bez znaczenia dla oceny zasadności wniosku sędzi pozostaje charakter sprawy podlegającej rozpoznaniu. Sąd rozpoznający zażalenie na postanowienie od odmowie wszczęcia śledztwa nie rozstrzyga przecież o odpowiedzialności karnej wymienianych we wniosku uczestników postępowania, a kontroluje prawidłowość decyzji procesowej wydanej przez organ pozasądowy.

Wszystko to prowadzi do wniosku, że brak jest podstaw do wyłączenia sędzi ppłk X.1 Y.1 od udziału w omawianej sprawie, której sądy wojskowe nie zdołały rozpoznać od 4 sierpnia 2023 r.

Kierując się powyższym, orzeczono jak na wstępie.

[WB]

r.g.